د اکبر کرګر لیکنه

یادونه او نکلونه

خبر یې! زموږ د کلي فتح خان د شپیتو بریڅو سره له ملکه ودانګل. کرمی هم ورسره و. کرمي ډېرې لارې ووهلې ډېر کاروانونه یې لوټ کړل، بیا یې ډېر پاټکونه جوړ کړل اوډېر څه یې را ټول کړل خو اخیر چې د مغلو په چړو ومړ نو بیا رابیا ګلې ورته جسد څیرې کړ. جسد یې ورته وچ کړ او د ګوارو په لویه کلا کې یې وساته. چې ګونډې یوه ورځ یې کلي ته یوسي خو بالاخره. ..

دا موده د څو ورځو او څو ساعتونو په څیر تیره شوه. بلکې د څو ساعتونو په څیر او د څو شیبو په څیر تیره شوه. زموږ د نسل تور بریت او تور ویښتان په کې سپین شول. چې شاته مخ اړوو نو اوس یوه پراخه هدیره پرته ده ـ د کلي د چنار ډډ هم چنجو خوړلی دی ٠ښارو ګانې او کوترې په کې خپل غومبر وهي. خو یوه خبره په کې داده چې اوس زموږ همزولې نجونې دویالې پر سر د لمر خاته په لور اوربل نه ږمنځوي دا ځکه چې وایي: کونډې باید سینګار ونه کړي.

راشه له بلې دې خبر کړم. رښتیا مامونۍ یې ووژله. هغې د پښتنې پت یو رسم پر ځای کاوه. میلمه ته یې تمباکو ورکول. خو میړه ته یې تربره پیغور ورکړی وو چې میرمن دې د میلمه سره پسېدله. شیرعلم ناڅاپه راغی. له سترګو یې وینو دارې وهلې. د هغې لا د واده کالي په تن کې و او د لاسونو نکریزې یې لا نه وی سپینې شوې. چارګل یې د مخ په کاسه کې رڼا کوله. اوږدې زلفې یې په ټټر

ځنګیدلي خو د شیرعلم د چاقو ګانو په وارونو سره د هغي خندا له مرۍ سره یو ځای غوڅه شوه، خندا څه په خوله کي او څه هم په تېر کي پاتي شوه.

په خوړ کي ټکی اوبه نه وي   د مامونۍ په وینو راغلل سیلابونه

نو د مامونی داستان اوس هره ورځ زموږ په چم ګاونډ کي تکرارېږي. مامونۍ هره ورځ حلالېږي. رابیا ګله هم نشته چي پوښتني ته یي ورشي او د شیرعلم په مخ توف وکي.

دا ځل په وستل کي هغه شور نشته او هغه زور هم نشته. په کلي کي ارامه بده ورځ ده. ښاروګاني د چاودلو دیوالونو په سوړو ننوځي او نوري تري راووځي. ونې سمسورۍ دي خو اوس هر سهار د دنګي ونې او چنار په جګه لښته هغه تورانکه نه کښیني چي سندره ووایي. یوازې ګوګوشتکه کله نا کله راځي او همدا سندره تر پایه وایي:

ګوګو شتو، ګوګو شتو

که غوښي مو خوړۍ نه وای چا به ولي وویشتو.

رښتیا خبر یي؟

یو وخت چي د پشه کال ډېره سخته ګرمي وه کربوړو د دیوالونو له سوړو ګز ګز ژبي راویستي وې ماران له تندي لښتیو ته راوتلي و. زه په لاره تیریدم. د خپل کلي دوستل د خنډي دیوال شاته یو زلمی ناست و. رباب یي غږولو. پوه شوم چي دا ادم خان دی هغه په خوند رباب غږولو. د سید کمال او ببوجاني د میني داستان یي د رباب په پردو کي غږولو. پوه شوم چي د هغه په ذهن کي سید کمال پښني ابلي سرتور سر او چاودي پوندی د ښیوي په سړك پورته روان دی. د توکل بابا زیارت ته ورځي چي ورته دوعا وکړي او ووایي: چي ای توکل بابا یا خو ببوجانه زما کړې او یا خو مي په دې تنکۍ ځوانۍ اور راپورې کړې.

بیا ادم خان ناڅاپه تال بدل کړ د سید کمال کیسه یي نیمګړې پرېښوده. د یوسف خان او شیر بانو غمجنه کیسه یي د رباب په پردو کي سوره کړه او ټوله صحنه یي خپلي مخي ته را حاضره کړه.

ادم خان په رباب کي هغه کیسه را واخیسته چي یوسف خان هندوستان ته په لاره دی، او په یوه ځنګله کي په یوه بوډا او پیر ور برابرېږي. هغه تري پوښتنه کوي. او دې ورته د خپلو تربورانو له لاسه شکایتونه کوي. پیر یي پر سر لاس را کاږي. او یوسف خان ته د شیر بانو د وصال دوعا هم کوي. یوسف خان رخصتیږي. پیر تری تم کیږي په دې دومره اوږده موده کي ان تر ننه پورې زموږ کلیوال د هغه پیر په لټه کي دي او څوك یي نه مومي. پیر ورك او تری تم دی کلیوال یي ګوري، خلك وایي چي پیر په کلي کي دی خو چاته ځان ورښکاره کوي او چاته هم نه. دا ځکه چي پیر زموږ له کلیوالو سخت خپه دی.

ادم خان لا په همدې نغمه کې و چې درخانۍ ورته د يخو اوبو له جام سره سر ته ولاړه وه. هغه سترګې را پورته کړې د درخو په ليدو يې د رباب شهباز له لاسه ولويد او بيايې سترګې همداسې د درخو په اننګو او د تېز په کوترو نښتې پاتې شوې. زه لا د ديوال شاته ولاړ وم چې د شاعر دا خبره را ته فکر کې راغله چې ويلي يې و.

درخانۍ به په سر تورې ګډېدله   چې به چيرته د ادم د رباب ترنګ شو

له ځانه سره مې وويل: دا شاعران هم بلا کوي. له ځانه خبرې جوړوي. دلته خو چې زه ګورم د درخانۍ په ليدو د ادم خان له لاسه شهباز ولويده او درخانې چې ګورم د ادم خان په ليدو پرکاله شوه او د اوبو ډك جام يې واړاوه. شاعران دې هم خدای لرې چې څومره اوتې بوتې وايې. په همدغه شيبه کې د جومات له مورې نه پايو خان پر ادم خان غږ وکړ چې ادمه نور دې له کلي پښې وباسه. خو په هغه ورځ د ځمکې په پاس چت کې هيڅ نوکريوال نه و د نغلو د برښنا پايه هم چا الوزولې وه برېښنا نه وه کنه نو ما به د ادم او درخو د زړونو درزاوی تاسو ته په "ام پي درې" کې ثبتې کړی وای او اوس به مو اوريدلې وای خو وروسته خبر شوم چې د برښنا دستنې الوژونکې په پښه ټپې دی او اوس په لار ګوډ ګوډ ځي.

ياره دا سمه ده! که زمونږ د ليدو کتو کلونه لږ تير شوي دي خو دا دروغ په شرع روغ دي چې مونږ يوه پيرۍ شاته واچوله. په دې موده کې مو ايله بيله دومره وکړل چې د ژوند خوند زده کړو. خو زه چې وينم ستاسو تور وينتان هم رنګې دي، عينکې مو هم ذره بيني کړې دي. خو يوه پوښتنه درنه کوم چې څرنګه يې د شعر ملايکه درته کله نا کله د خشکيار او شاه تريني کيسه کوي او کنه؟ شاترينې د خشکيار د ځوانۍ په ليدو سره ځان له موذې وژغوره او د خشکيار د غاړې هار شوه.

ځکه هغه په دې پوه وه چې:

موذې په مينه څه پوهيږي   په ګيډه يې مونږ که تر سبا کوي خوبونه

خو يوه بله به هم درته ووايم: اورمرو چې خواشينی به شي. مومن خان تيره اونۍ د شيرينو د پلار په باغ کې له شيرينو سره وليدل. لومړی يې خواوشا وکتل چې څوك نه وي. خو چې ډاډه شول نو دواړه د ګلابو د بوټي لاندې کښيناستل او دواړو يو بل ته د مينې اظهار وکړ. شيرينو د مومن خان خبرې په زور وزير واورېدې. او مومن خان هم ومنلې. تيره پنجشنبه مومن په دروازه کې د قرآن پاك لاندې تير شو. مچ يې کړ او د بلخ په لور روان شو دا ځکه چې شيرينو ورته ويلي و چې:

ورشه له بلخه دنيا راوړه   په رواجي دنيا مې پلار نه درکوينه

له دروازې څخه په وتلو سره د مومن خان مور د اوداسه د کوزې يوه ډکه کوزه اوبه د هغه پسې وشيندلې او بيا يې د جوارو سوکړك وريسي تول کړ. د کابل نه واوښت. او د شمال په لار د جنګل

باغ په سیمه کې څو تنو ټوپك والاو ودرولو. په بدن یې څلور سپیني روپۍ وی. ترى راوړ ویستلي او ترې وایي اخیستلي.

خو چي کله تاشقرغان ته ورسید، نو یو پهلوان پخپله ولاړ و جیبونه یې ورته وپلټل. یوازې یوه سړه چنډه سوکړك ورسره و٠ له هغې یې هم نیمایي لا له مخه د اوبو او ایلنې سره خوړلي و. د پهلوان سړو هغه په مرگ وواهه، یوازې دومره یې ورته وویل: په دې لار بیا بې پیسو رانه شي.

مومن له څه زیاتې مودې وروسته بیرته تیره شپه کلي ته راغی. په کلي کې یوه اوږده شپه وه. دا شپه لکه دولس کاله شپه، داسې لکه چي کوم استازی معراج ته د راز و نیاز له پاره تللو. خو د مومن صبر و نه شو په توره شپه کې د شیرینو کټ ته ودرید او چې هغې چیغه کړه نو ظفر په خپلو چاقوگانو سوری سوری کړ، او چي کله شیرینو د تیلو چمنی ولگوله نو ظفر خان هاغه وخت وپیژندلو چي دا خو مومن خان دی٠ مومن سوری سوری په وینو کې سور پروت و، خو ظفر خان هم چاقو پخپله گیډه وماندہ او شیرینو هم چي کله پوهه شوه نو په مومن پریوته او ان تر ننه د هغه له سره ټېټر نه راپورته نه شوه. همداسې پرته ده او اوس هم سلگۍ وهي.

ابله ورخ رابیا گلې د فتح خان مړی په اوښ ترلی و، نور اته پنځوس بریخ یې ښخ کړي و. بیا په وطن راغله. د مومن خان د کلا له مخې په داسې حال کې تیرېدله چي د اوښ جلو یې په لاس کې نیولی و. خو د لیلامي سرای دوکاندار په نریو قمچینو رابیا په پښو ووهله ورته وې ویل چي ولې دې د پښو بیجلکونه ښکاري. فتح خان له تابوت نه سر را پورته کړ. د لیلامي سرای پلورونکي ته یې وکتل. همدومره یې له ځانه سره وویل. لکه چي قیامت رانږدې شویدی. بیرته یې په تابوت کې سر کینود. جنازه زموږ د کلي په کوڅو ننوته د کلي په وسټل کې ډیر خلك راټول و٠

ما چي مخ واړاوه نو یو بریتور ځوان مې په ونې پورې ترلي ولید - د اکبر پاچا سپاهیان ترې تاو وه. په لښتو یې وهلو٠ ما ویل دا څوك دی؟ - یو ماشوم وویل دا د شهی عاشق دلی دی٠ هغه د دې له پاره چي خپله معشوقه تر لاسه کړي او واده یې کړي نو د اکبر پاچا غلا یې کوله خو د اکبر پاچا سړو ونیو بندي یې کړ اوس هالته گورې شهی هم هالته په هاغه کونج کې ناسته ده - شهی ورته له ورایه کتل - شهۍ سرتوره وه - ټکری یې پر لاره لویدلی و او د هغې مجنون دلی په لښتو وهل کیده، سپاهي چیغه کړه چي ژر یې مړ کړی که ژوندی پاتې شو نو له ټولې پاچاهې نه به گرد پورته کړي. خو شهۍ ورته له ورایه کتل. دلي ورته په موسکو شونډو وویل مه خپه کیږه که زه چا نه وای ترلی نو ستا له سره به ټکرې نه و لویدلی.

شهی ویل ستا ژوند مې په کار دی -

دلي وویل: مه خپه کیږه زموږ مور ډیر ارموني زیږولي دي - ولد یې زما د پلار کښلی خو خدای خبر چي د چا اولاد دی - تا به هم کوم یو چا ته په نکاح کړې -

شهی ویل: سودا مه کوه.

هغه بیا ویل: زه پوهیږم که زه ژوندی نه ووم ستا چړي لیورونه به تا په کوم لاروي وپلوري . ما اوس په خپل نوي سفر کې شرم نه دی بار کړی . زه په دې پوهیږم چې یو وخت به وروستي نسلونه ووایي چې دلی غل نه و بلکې د شهی عاشق و . د عشق مرتبه تر هرڅه لوړه ده .

په همدې خبره دلي خپل روح حق ته وسپاره .

لندن .

۱۸ ۲۰۰۹-۵

www.esalat.org